

DİL YANLIŞLARI VE TÜRKÇE BİLGİLERİ
EŞLİĞİNDE NEHİR SÖYLEŞİ

TÜRKÇEYİ SAVUNMAK

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER
SORULARIYLA BARIŞINCE

Delî

DİL YANLIŞLARI VE TÜRKÇE BİLGİLERİ
EŞLİĞİNDE NEHİR SÖYLEŞİ

TÜRKÇEYİ SAVUNMAK

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER
SORULARIYLA BARIŞ İNCE

TÜRKÇEYİ SAVUNMAK

© 2025, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

HAZIRLAYAN: Barış İnce
EDİTÖR: Burhan Düzçay
SON OKUMA: Kübra Sürek
KAPAK TASARIMI: Helinsu Cengiz
GRAFİK UYGULAMA: Sezer Gök

BASKI VE CİLT: Güngörler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Saray Mahallesi 658. Cadde No:11 Kahramankazan/Ankara
Tel: 0312 394 28 82

Birinci Baskı: Kasım 2025 (2000 adet)

ISBN: 978-625-6084-20-9

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 49889

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

delidolu.com.tr

DİL YANLIŞLARI VE TÜRKÇE BİLGİLERİ
EŞLİĞİNDE NEHİR SÖYLEŞİ

TÜRKÇEYİ SAVUNMAK

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER
SORULARIYLA BARIŞ İNCE

Feyza Hepçilingirler

Ayvalık'ta doğdu. İlkokulu ve ortaokulu Ayvalık'ta, liseyi İzmir Kız Lisesinde okudu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik, Galatasaray ve Yıldız Teknik üniversitelerinde ders verdi.

Kültür Bakanlığının açtığı Çocuk Yapıtları Yarışması'nda *Yanlışlıklar* adlı oyunuyla Başarı Ödülü kazandı. Yetişkinler için yazdığı öykü kitaplarıyla Sait Faik Hikâye Armağanı, Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik Ödülü, Sedat Simavi Edebiyat Ödülü, Akademi Kitabevi Yarışması Öykü Birincilik Ödülü ve Borski Grümen (Balkan Yazarlar Karşılaşması) Ödülü'nü aldı. Öyküleri Fransızca, Almanca, İngilizce, Sırpça, Hırvatça ve Slovenceye çevrildi. Türkçe ile ilgili çalışmalarıyla yazın hayatımıza damga vuran Hepçilingirler'in, dil yanlışlarına yer verdiği *Türkçe "Off"* adlı kitabı yıllarca çok satanlar listelerinde kalarak baş ucu kitabına dönüştü. *Türkçe "Off"*’u, *Dedim: "Ah!"*, *Dilim Dilim Anadilim, Ama Önce Türkçe, Türkçeyi de Konuşalım* ve *Türkçe Dilbilgisi* kitapları izledi. *Cumhuriyet* gazetesinin kitap ekinde dokuz yıl yazdığı *Türkçe Günlükleri*’ni *Varlık* dergisinde sürdürmekte. 1980’de *Yanlışlıklar* adlı tiyatro yapıtıyla başladığı çocuk yazını dalındaki çalışmalarına, aralarında *Uçtu Uçtu Pelin Uçtu, Türkü Çocuk, "Off" Dilim* gibi öykü ve romanların da bulunduğu 30’un üstünde kitapla devam ediyor.

Barış İnce

1982 yılında İzmir’de doğdu. İstanbul Üniversitesi, İngilizce İktisat Bölümünden mezun oldu. Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi Bölümünde yüksek lisans yaptı. Uluslararası ekonomi dergisi *BusinessWeek*’te muhabirliğe başladı. 2007 yılında *BirGün* gazetesinde editör olarak işe girdi; aynı gazetede haber müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü gibi görevlerde bulundu. *BirGün Pazar*’da öyküleri yayımlandı. 2013 yılında Çağdaş Gazeteciler Derneği, 2014 yılında ise Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından Yılın Başarılı Gazetecisi Ödülü’ne layık görüldü. *Yedi Yetmiş* çocuk edebiyatı ve *Bavul* dergilerinin çıkışında yer aldı. *Edebiyat Atölyesi* dergisini çıkardı. *Ot* dergide yazdı. *Çelişki, Sarsıntı, Köksüzler* adlarında üç romanı vardır. *Sarsıntı* romanı ile Melih Cevdet Anday Edebiyat Ödülü’nü kazandı. Yazıyor, anlatıyor, editörlük yapıyor.

BÖLÜMLER

Kitap Okumak, Bir Kaçamak!	7
Dilim, Dilim...	26
“Çok Oturgaçlı Götürgeç” mi Diyelim? “Vibe” mı Alalım?	39
Sen de mi Brütüs! Sende mi Brütüs?	52
Sen Bir Tanesin!	69

KİTAP OKUMAK, BİR KAÇAMAK!

Benim çocukluğum 90'lı yıllarda geçti. Şimdilerde sıkça, “1990'larda çocuk olmak” diye söz edilen o günlerde... Her dönemin çocukluğu ayrı güzel kuşkusuz. İnsanların kendi çocukluk dönemlerini övmelerini yersiz bulurum. Ama 90'lı yılları özel kılan nedir diye de hep düşünürüm.

Hem 70'lerin idealist, ülkesine bağlı, doğruyu arayan tavrının henüz yok olmadığı dönemler hem de ülkenin dünyaya açılma çabalarının yaşandığı telaşlı ve neşeli günler... Televizyonlar renklenmiş, kanallar çeşitlenmiş, gazeteler kuponla hediye yarışına girmiş, popüler müzik ülkeyi sarmış, her gün yeni bir markanın etiketiyle kıyafetlerimiz donatılmış...

Bir yanda nereden estiği tam belli olmayan böyle bir değişim rüzgârı, öte yanda fırtınada gemi batmasın diye uğraşan, onu bir rotada tutmaya çalışan ilkel insanlar... Toplum beşik gibi sallanıp dururken bizi uyandıran birileri de vardı. İşte öyle bir dönemde Türkçe “Off” kitabı çıktı. Feyza Hepçilingirler; televizyonlarda duyduğumuz, tabloları gördüğümüz, reklamlarda dinlediğimiz şeylerin tuhaflığını yüzümüze çarpıverdi. Deniz kıyısında neşeyle yürürken üstümüzü ıslatan sert bir dalga gibi...

Okumayı seven bir çocuk olarak Feyza Hepçilingirler’in kitabının o günlerde beni çok etkilediğini itiraf etmeliyim. Türkçemizi çok yanlış kullanıyorduk ve dilimizi âdeta kaybediyorduk. Tabelalar İngilizceydi artık. Televizyonların adları yabancıydı. Sunucuların kullandığı dil doğru değildi. Kitap tüm bunları eğlendirerek anlatıyordu. Çünkü verdiği örnekleri düşününce hâlimiz gerçekten de komikti! Günümüz sosyal medya dilini düşününce, daha da komik bir durumdayız belki. O yıllarda kitapta öğrendiklerimi heyecanla başkalarına anlattığımda, gözlerde aynı pırıltıyı göremedim. Anlatmak böyle bir şey işte... Ustaların anlatımı bir başka oluyordu demek.

Bugünlerde gençleri etkileyen kitaplar neler, neleri okuyup tartışıyorlar, hatta kitap okuyorlar mı? Bunların yanıtını tam olarak bilmem olanaksız. Bildiğim bir şey varsa o da kitap okumanın sadece bilgi vermediği. Eğlendirdiği, güldürdüğü, başkalarının dünyalarına bizi götürdüğü... Odaya kapanıp kitaplara dalmak bir kaçış aynı zamanda.

Sonunda kaçtığınız yer, harika bir yer de olabiliyor. Tıpkı Hepçilingirler'in Ayvalık'ta, anneannesinin evinde, kitaba kaçışları gibi...

Çocukluk yıllarınızla ve tabii ki kitaplarla başlayalım...

Ayvalık'ta doğdum. Anne ve babamın aynı evde oldukları zamanı hiç hatırlamıyorum. Ayrılardı ve sadece bir fotoğrafları var o dönemden. İlkokula başladığım zaman, ben anneannemin yanındaydım. 8 yıl onun yanında yaşadım. İlkokulu ve ortaokulu orada bitirdim. Çok yoksul bir evdi. Anneannem Midilli mübadiliydi (Şu an Yunanistan'da kalan bölgeden Lozan Antlaşması'yla gelen Türklerdendi) ama Anadolu kültürünün eksiksiz bir temsilcisiydi de. Evinde yer sofrasında yemek yenir, yer yatağında uyunurdu. Babaannem de mübadildi ama o, Girit'ten gelmişti ve zengindi. Evinde yemek, masada yenirdi; herkes kendi odasında, karyolasında uyurdu. Bu iki farklı kültür benim bilincimi de şekillendirdi. Ben erkek kardeşimle birlikte anneannemin evinde yaşıyordum. Dayım askere gittikten sonra evde sadece kadınlar kalmıştı. Anne tarafım dört kız, bir oğlan, beş kardeşti. Annem en büyükleri, teyzem en küçükleriydi. Öteki iki kız kardeş evliydi. Kendi ailelerini kurmuşlar, kendi evlerinde yaşamaktaydılar. Biz iki çocuk, anneannem, annem ve teyzemden oluşan garip bir aile oluşturunuyorduk. Annem ve teyzem çırçır, yani pamuk fabrikasına giderler, bazen gececi bazen gündüzcü olarak çalışırlardı. Ben bütün çocukluğumda derslerimi gaz lambasıyla yaptım. Gaz lambasından

başka aydınlatma aracı, kovalarla taşımaktan başka suya kavuşma çaresi yoktu. Suyu çeşmeden taşıyordum. Biri göçmen çeşmesi dediğimiz uzak bir çeşmeden, öteki cami çeşmesi dediğimiz kilisenin avlusundaki çeşmeden. Yakındaki çeşmenininki kullanım içindi, diğeri içme suyuydu.

Bu zorlu hayatın içinde kitaplarla tanışmak kolay olmasa gerek ama bir yandan da sizin için bir kaçış değil mi?

Bir kaçış tabii. Anneannem dul bir kadın, geçim sıkıntısı ve yoksulluk diz boyu... Ama çocuklukta bunlar pek koymuyor insana. Çevremizdeki herkes yoksul. Bakıp da özeneceğimiz kimse yok. Evde okuduğum kitapları anneannemden gizli okuyordum. Çünkü anneannem kitap okumamı yüreklen dirmediği gibi, beni evlendirilmek üzere büyütüyordu. “İş yap” diyordu sürekli; bunu derken elime örmem, dikmem, işlemem için çeyiz diye tutuşturduklarını kastediyordu. O, odadan çıkar çıkmaz elimdeki “çeyiz”i bir yana fırlatıyor, minderin altına sakladığım kitabımı çıkarıyordum.

Kitaba nasıl ulaşıyordunuz?

Ayvalık’ta çarşı içinde bir kütüphane vardı. Ahşap bir yer olarak hatırlıyorum. Sobalı bir kütüphaneydi. Çok sonra gidip oraya bakmak istedim, aradım ama bulamadım. Sık sık o kütüphaneye kaçardım. Hafta sonları ve hafta içi okuldan çıkınca, oraya giderdim. Okuduğum kitapları hep oradan alırdım. Ortaokula geçince kendimi Kitaplık Kolu’na seçtirirdim. Öyle küçük bir uyanıklık işte... Çok gönüllüsü yoktu

Feyza Hepçilingirler henüz 1 yaşındayken, annesi (sol başta) ve teyzeleriyle.

zaten. Kütüphane Kolu olunca kütüphanenin anahtarını veriyorlardı bana. Ben açıyor, ben kapatıyordum. Koskoca bir kütüphane benim oluyordu böylece.

Öğretmenler de yönlendiriyor muydu kitaba?

İlkokul öğretmenim, Behice Koral adında bir hanımdı; ona çok şey borçluyum. Kızlarına aldığı kitapları, dergileri önce bana getirir; ben okuduktan sonra alır kızlarına götürürdü. Evine davet ederdi beni, hatta okulun tatil olduğu yaz aylarında orada kaldığımı bile hatırlarım. Edebiyata ve yazmaya çok meraklıydı. Bunu çocuk aklımla kavramamıştım o zamanlar. Behice Öğretmen'i tanıyan bir akrabam bana, "Senin yazar olacağını biliyordu," dedi yıllar sonra. Onun için ilginç bir öğrenci olmalıyım ki benden söz edermiş yakın arkadaşlarına. Çok şaşırdım ve bana bunu söyleyen hanıma, "Nasıl biliyordu?" diye sordum. "Sendeki o damarı keşfetmiş," dedi yanıt olarak. Behice Hanım'ın okumayı yazmayı da okuyanı yazanı da çok sevdiğini anlattı.

Şanslıymışsınız o anlamda... Tabii sizin kaçamak olarak algıladığınız şey, bugünlerde zorla yaptırılmak istenen bir şeye dönüştü. Çünkü artık tablet var, telefon var, televizyon var. Böyle bir durumda çocuklar kitaptan kaçıyor.

Çocuklar haklı aslında. Yaşamlarında o kadar çok caydırıcı var ki... Onlara hak veriyorum. Oysa benim yaşamımda beni kitaptan uzaklaştıracak hiçbir şey yoktu. Tam tersine

NEHİR SÖYLEŞİ

TÜRKÇEYİ SAVUNMAK

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

SORULARIYLA BARIŞ İNCE

Büyüleyici hikâyelerle dünyada yalnız olmadığımızı hatırlatan o güzel kitapların arasında büyümüş, Ege'nin iki yakasının farklı kültürlerinden beslenmiş, yetkin bir yazar... Öğretmenliğiyle kalem ustalığını birleştirmiş, dilimizin muhafızı bir mücadele insanı... Feyza Hepçilingirler'le kitaplar ve Türkçemiz üzerine yapılan bu nehir söyleşi, dile dair güncel tartışmaları, yazar Barış İnce'nin incelikli soruları ve katkılarıyla okurlara sunuyor. Farkında olunmayan dil yanlışlarını sohbet havasında işleyerek okurlarda dil bilincinin gelişmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Feyza Hepçilingirler'in ilham verici yaşamı, ideallerine bağlı kalarak da başarılı olunabileceğini gösteren, modern bir kahramanlık öyküsü...

delidolu.com.tr
delidolukitap
Delidolu Yayınları

ISBN: 978-625-6084-20-9

9 786256 084209